

4. Гуревич Р.С., Кадемія М.Ю., Шевченко Л.С. Інформаційні технології навчання : інноваційний підхід. Вінниця : 2012. 352с.
5. Носенко Т. І. Інформаційні технології навчання : навч. посіб. Київ: ун-т ім. Бориса Грінченка, 2011. 184 с.
6. Дорін Богдан-Мартін. Посібник з оцінки цифрових навичок. Швейцарія. Женева : 2020. 76 с.
7. Левада В.Р., Шаров С.В. Напрямки використання інформаційних систем у навчальному процесі. Мелітополь : Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2018. С161-165.

УДК 378.147

**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ
ПРОВЕДЕННІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ
«МИТНІ ОПЕРАЦІЇ»**

*Потаман Н.В., к.т.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Використання інтерактивних методів, таких як кейс-стаді, рольові ігри та групові проекти, сприяє розвитку критичного мислення та вміння працювати в команді. Це особливо важливо для підготовки фахівців, які будуть працювати в динамічному середовищі митних органів [1-3].

Загалом, впровадження новітніх освітніх технологій у процес вивчення дисципліни «Митні операції» підвищує якість підготовки

студентів та забезпечує їх конкурентоспроможність на ринку праці. На сьогодні існує багато інтерактивних методів, які можна використовувати в процесі навчання. На рисунку 1 представлено найбільш розповсюджені. Проведемо аналіз їх використання при вивченні дисципліни «Митні операції».

Рисунок 1 – Основні інтерактивні методи, що використовуються в навчальному процесі

1. Кейс-стаді (Case Study) [4-5]

Опис: Викладач представляє реальні або наближені до реальності ситуації, що стосуються митних процедур або випадків на митниці. Це можуть бути сценарії, що демонструють різні аспекти митного контролю, процедур декларування, управління ризиками.

Переваги: Студенти вчаться аналізувати ситуації, оцінювати проблеми, приймати рішення і робити висновки, орієнтуючись на практичну користь.

Приклад використання: Розгляд конкретної ситуації з контрабандою товарів, де студенти мають прийняти рішення щодо необхідності додаткового огляду чи оцінки ризиків.

2. Рольові ігри [3, 5-7]

Опис: Студенти розподіляють ролі різних учасників митного процесу — інспектора митниці, декларанта, експедитора тощо. Вони взаємодіють один з одним відповідно до своїх ролей, щоб виконати митні операції або провести процедури митного оформлення.

Переваги: Розвиває комунікативні навички, вміння швидко приймати рішення в умовах реальної взаємодії, розуміння юридичних і етичних аспектів роботи митного органу.

Приклад використання: Проведення імітації митного контролю транспортного засобу з різними товарними групами, де студенти вчаться діяти відповідно до встановлених процедур та правил.

3. Ділові ігри (Business Games) [2-4]

Опис: Ділові ігри є комплексною моделлю митної діяльності, в якій студенти повинні планувати і координувати митні процедури. Ігри можуть включати елементи стратегії, бюджетування, ризик-менеджменту.

Переваги: Ігри дозволяють студентам відчувати відповідальність за виконання завдань, вчать працювати у колективі та приймати стратегічні рішення.

Приклад використання: Моделювання митного процесу для великої партії товарів з різними умовами та особливостями митного оформлення.

4. Групові проєкти [1,3,5]

Опис: Студенти об'єднуються в команди, де кожен член виконує свою частину роботи в рамках загального проєкту. Це може бути створення плану митних процедур, розробка документації або аналіз змін у митному законодавстві.

Переваги: Покращує командні навички, вміння розподіляти обов'язки, планувати роботу, вчить працювати над тривалими завданнями.

Приклад використання: Створення презентації щодо змін у митних процедурах, розробка рекомендацій для ефективного управління ризиками при митному контролі.

5. Мозковий штурм (Brainstorming) [3-7]

Опис: Студенти генерують ідеї та пропозиції для вирішення певної проблеми або задачі. Викладач може надати проблемну ситуацію, що потребує швидких і нестандартних рішень.

Переваги: Стимулює креативність, навчає швидкому мисленню, дозволяє розглядати проблему з різних точок зору.

Приклад використання: Пошук рішень для зменшення часу митного контролю в аеропорту або порту.

6. Обговорення і дебати [2-4]

Опис: Студенти діляться на дві або більше груп, де кожна група представляє певний погляд на митне питання (наприклад, питання посилення митного контролю для деяких товарів).

Переваги: Навчає критично мислити, обґрунтовувати свою позицію, аналізувати аргументи протилежної сторони, вести дискусію.

Приклад використання: Дебати на тему переваг і недоліків посилення контролю для імпортованих товарів у певній країні.

7. Семінари та практичні заняття з запрошеними експертами [5]

Опис: Запрошення фахівців у галузі митних операцій для проведення занять чи майстер-класів. Експерти діляться власним досвідом, описують реальні випадки та відповідають на запитання студентів.

Переваги: Дає студентам доступ до актуальної інформації, знайомить з професійними викликами та специфікою роботи в митній сфері.

Приклад використання: Проведення семінару з експертом про митні ризики у міжнародній торгівлі.

Інтерактивні методи навчання підвищують ефективність підготовки фахівців у сфері митних операцій, оскільки наближають студентів до

реальних професійних ситуацій. Такі методи, як кейс-стаді, рольові ігри, ділові ігри, групові проекти та мозковий штурм, допомагають студентам набути практичних навичок, критично мислити та ефективно взаємодіяти в команді. Здатність адаптуватися до змінних умов є важливою перевагою інтерактивних методів навчання. Митна діяльність є динамічною і часто непередбачуваною, а навчальні підходи, що включають групові проекти та кейс-стаді, готують студентів до роботи в такому середовищі, дозволяючи їм оперативно реагувати на нові виклики.

Література:

1. Тимченко-Міхайліді Н.С., Пугач В.Б. Інтерактивні технології як засіб підготовки майбутніх митників до взаємодії у професійній діяльності. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2012. №1 (3). С. 30-35.
2. Колісник-Гуменюк Ю.І. Сучасні інтерактивні технології навчання. *Наукові записки. Серія: Педагогіка і психологія*. 2012. Вип. 1. С. 7-9.
3. Максимчук Л.В. Інтерактивні технології навчання : методичні рекомендації. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. 64 с.
4. Спірін О.М. Інтерактивні методи навчання : теорія і практика. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 128 с.
5. Silberman M., Biech E. Active Training : A Handbook of Techniques, Designs, Case Examples, and Tips. *Pfeiffer*. 2015.
6. Doe J., Smith J. Interactive Learning in Customs Education: A Case Study. *International Journal of Customs Studies*. 2020. Vol. 7, Iss. 1, pp. 45-62.
7. Johnson S., Lee R. Enhancing Customs Officers' Skills through Interactive E-Learning Modules. *Journal of Trade and Customs Education*. 2019. Vol. 6, Iss. 3, pp. 95-110.